



**HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA**
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

KLASA: 391-24/23-01/5
URBROJ: 371-04-23-5
Zagreb, 30. ožujka 2023.

Na temelju članka 14. stavka 7. Uredbe Vijeća (EU) 2022/2576 od 19. prosinca 2022. o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina i članka 14. točke 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, broj 120/12 i 68/18), Upravno vijeće Hrvatske energetske regulatorne agencije je na 8. sjednici Upravnog vijeća održanoj 30. ožujka 2023. donijelo

ODLUKU

o uvođenju mehanizma iz članka 14. stavka 7. Uredbe Vijeća (EU) 2022/2576 od 19. prosinca 2022. o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina

1. Uvodi se mehanizam "koristi ili izgubi" za stalni kapacitet za dan unaprijed na svim interkonekcijskim točkama plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske, bez obzira na to jesu li zagušene ili ne, na način i u skladu s Uredbom (EU) 2017/459 i uzimajući u obzir točku 2.2.3. Priloga I Uredbi (EZ) br. 715/2009.
2. Provedba mehanizma iz točke 1. ove Odluke ne uključuje odobravanje bilo kakvog umanjenja naknade za korištenje transportnog sustava radi ograničenja korištenja ili renominacije ugovorenog kapaciteta.
3. Za provedbu ove Odluke zadužuje se trgovačko društvo PLINACRO društvo s ograničenom odgovornošću za transport prirodnim plinom, Savska cesta 88a, Zagreb, Republika Hrvatska, kao operator transportnog sustava.
4. Ova Odluka dostavit će se trgovačkom društvu PLINACRO društvo s ograničenom odgovornošću za transport prirodnim plinom, Savska cesta 88a, Zagreb, Republika Hrvatska.
5. Ova Odluka objavit će se na internetskoj stranici Hrvatske energetske regulatorne agencije.
6. Ova Odluka donosi se za razdoblje važenja Uredbe Vijeća (EU) 2022/2576 od 19. prosinca 2022. o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina.
7. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Hrvatska energetska regulatorna agencija (dalje: HERA), kao nacionalno regulatorno tijelo djelujući u skladu s člankom 14. stavkom 7. Uredbe Vijeća (EU) 2022/2576 od 19. prosinca 2022. o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina (dalje: Uredba (EU) 2022/2576), i u skladu s člankom 14. točke 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, broj 120/12 i 68/18), donosi Odluku o uvođenju mehanizma "koristi ili izgubi" za stalni kapacitet za dan unaprijed na svim interkonekcijskim točkama plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske (dalje: Odluka).

Uredba (EU) 2022/2576 se primjenjuje tijekom razdoblja od godine dana od stupanja na snagu, odnosno do 30. prosinca 2023., pri čemu se odredbe članka 14. primjenjuju od 31. ožujka 2023. godine.

Člankom 14. Uredbe (EU) 2022/2576 propisani su mehanizmi za djelotvornije iskorištavanje transportnih kapaciteta za plin na način da operatori transportnog sustava u točkama međusobnog povezivanja i virtualnim točkama međusobnog povezivanja (dalje: interkonekcijska točka):

- I. nude nedovoljno iskorištene ugovorene stalne kapacitete kao mjesečni kapacitetni proizvod te kao dnevni i unutarodnevni kapacitetni proizvod u skladu sa stavcima 1. do 6. članka 14. Uredbe (EU) 2022/2576, ili
- II. analiziraju moguće učinke na svakoj interkonekcijskoj točki, bez obzira na utvrđenu okolnost zagušenja, obavješćuju nadležno nacionalno regulatorno tijelo te, ovisno o odluci regulatornog tijela, primijene jedan od sljedećih (alternativnih) mehanizama u skladu sa stavkom 7. članka 14. Uredbe (EU) 2022/2576:
 - (a) mehanizam „koristi ili izgubi“ za stalni kapacitet za dan unaprijed u skladu s Uredbom (EU) 2017/459 i uzimajući u obzir točku 2.2.3. Priloga I. Uredbi (EZ) br. 715/2009;
 - (b) program prekomjernog upisa i ponovnog otkupa u skladu s točkom 2.2.2. Priloga I. Uredbi (EZ) br. 715/2009 kojim se nudi najmanje 5 % dodatnog kapaciteta u odnosu na tehnički kapacitet u relevantnoj točki međusobnog povezivanja; ili
 - (c) nuđenje barem inicijalno nenominiranog kapaciteta za dan unaprijed i unutar dana koji se mora dodijeliti kao prekidivi kapacitet.

Uredbom (EU) 2022/2576 propisano je da se stavci od 1. do 6. članka 14. automatski primjenjuju ukoliko se jedan od navedenih alternativnih mehanizama iz stavka 7. članka 14. ne primjeni do 31. ožujka 2023.

HERA je tijekom veljače i ožujka 2023. održala radne sastanke s operatorom transportnog sustava PLINACRO društvo s ograničenom odgovornošću za transport prirodnim plinom, Savska cesta 88a, Zagreb (dalje: PLINACRO) na kojem su razmatrane obveze koje proizlaze iz Uredbe (EU) 2022/2576 u pogledu djelotvornijeg iskorištavanja kapaciteta transportnog sustava na interkonekcijama.

Slijedom navedenog, na zahtjev HERA-e PLINACRO je dana 9. ožujka 2023. dostavio analizu propisanu stavkom 7. članka 14. Uredbe (EU) 2022/2576, u kojoj iznosi stav da je mehanizam „koristi ili izgubi“ za stalni kapacitet za dan unaprijed optimalan način za postizanje djelotvornijeg iskorištavanja transportnih kapaciteta te povezano ulaganje u dodatni razvoj i prilagodbu informacijskog sustava u tu svrhu ocjenjuje potrebnim i opravdanim. U prilog primjene mehanizma „koristi ili izgubi“ za stalni kapacitet za dan unaprijed, PLINACRO navodi i sljedeće:

- pravila primjene u okviru mehanizma za upravljanje ugovornim zagušenjem predviđena su Uredbom (EZ) br. 715/2009, koja se izravno primjenjuju u svim državama članicama EU te su propisana i pravila renominacije sukladno točki 2.2.3. Priloga I. iste Uredbe;
- mehanizam je predviđen i propisan Mrežnim pravilima transportnog sustava („Narodne novine“, broj 50/18, 31/19, 89/19, 36/20, 106/21 i 58/22) u poglavlju XVIII. *Postupci upravljanja ugovornim zagušenjima na interkonekciji*;

- mehanizam će biti u primjeni i kod susjednih operatora na interkonekcijskim točkama,
- mehanizam predviđen stavcima 1. do 6. članka 14. Uredbe (EU) 2022/2576 ima privremeni karakter, nastavak primjene nije izvjestan, a istovremeno pretpostavlja značajno ulaganje u informacijski sustav operatora.

Na temelju zaprimljene analize PLINACRO-a te uvidom u ugovaranje i korištenje transportnih kapaciteta na interkonekcijskim točkama tijekom 2022. i 2023. godine, utvrđeno je značajno odstupanje u kretanju iskorištenosti ugovorenih kapaciteta te postojanje ugovornog zagušenja na interkonekcijskoj točki Donji Miholjac od 1. travnja 2023., budući da je zakupljen cjelokupan dostupan kapacitet izlaza iz Republike Hrvatske prema Mađarskoj.

Slijedom navedenog, HERA smatra opravdanim uvesti mehanizam kojim bi se eventualno neiskorišteni ugovoreni kapacitet mogao ponuditi drugim korisnicima, kako na točki Donji Miholjac, tako i na interkonekcijskoj točki Rogatec prema Sloveniji. S tim u vezi, i odredbe članka 14., stavka 7. Uredbe (EU) 2022/2576 predviđaju primjenu mehanizma u svim točkama međusobnog povezivanja, bez obzira jesu li te točke zagušene ili nisu.

Uzevši u obzir obrazloženja koja PLINACRO u dostavljenoj analizi od 9. ožujka 2023. daje u prilog primjene mehanizma "koristi ili izgubi" za stalni kapacitet za dan unaprijed te da je mehanizam uključen u odredbe poglavlja XVIII Mrežnih pravila transportnog sustava, kao i razmatranjem načina i mogućih efekata primjene mehanizma iz stavaka 1. do 6. članka 14. Uredbe (EU) 2022/2576, HERA ocjenjuje kako se primjenom mehanizma "koristi ili izgubi" za stalni kapacitet za dan unaprijed, uzimajući u obzir točku 2.2.3. Priloga I. Uredbi (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005., može postići djelotvornija iskorištenost transportnih kapaciteta na interkonekcijskim točkama.


Obzirom da se u slučaju izbora alternativnog mehanizma nacionalna regulatorna tijela savjetuju i s nacionalnim regulatornim tijelom susjedne države članice, HERA je održala sastanke s predstavnicima regulatorne agencije Mađarske - Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal dana 1. ožujka 2023. i Republike Slovenije - Agencija za energiju dana 24. ožujka 2023. u kojima je potvrđen ujednačen stav svih uključenih strana da je mehanizam „koristi ili izgubi” za stalni kapacitet za dan unaprijed mehanizam koji bi u najvećoj mogućoj mjeri trebao pridonositi djelotvornijem iskorištavanju transportnih kapaciteta. Nadalje, HERA je susjednim regulatornim tijelima na propisani način omogućila i dostavu pisanog očitovanja u razdoblju od 24. ožujka do 28. ožujka 2023., te je u ostavljenom roku za očitovanje zaprimila pisana očitovanja mađarskog i slovenskog regulatornog tijela na način da isti nemaju primjedbi na predloženi mehanizam.

Slijedom svega navedenoga odlučeno je kao u točki 1. izreke ove Odluke.

Budući da je odredbama točke 2.2.3. Priloga I Uredbi (EZ) br. 715/2009 o pojedinostima provedbe mehanizma "koristi ili izgubi" za stalni kapacitet za dan unaprijed, omogućeno prvotnom nositelju ugovornog kapaciteta da renominira ograničeni dio svojeg ugovornog stalnog kapaciteta na prekidivoj osnovi, a takve pojedinosti provedbe nisu obuhvaćene Mrežnim pravilima transportnog sustava ili Metodologijom utvrđivanja iznosa tarifnih stavki za transport plina, stoga je odlučeno kao u točki 2. izreke ove Odluke.

Slijedom svega navedenog, odlučeno je kao u točkama 3. i 4. izreke ove Odluke

Člankom 27. stavkom 9. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti propisano je da se pojedinačne odluke koje Upravno vijeće HERA-e donosi u obavljanju javnih ovlasti objavljuju na internetskoj stranici HERA-e, te je stoga odlučeno kao u točki 5. izreke ove Odluke.

Zamjenik predsjednika Upravnog vijeća

mr. sc. Željko Vrban

Uputa o pravnom lijeku:

Ova Odluka je izvršna.

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda u Zagrebu, u roku od 30 dana od dostave ove Odluke.